

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 7 maj 1923 kl. 2 e. m.

Sammansatta stats- och första lagutskottets utlåtande (nr 4) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående uppdelning av Vifolka, Valkebo och Gullbergs härads domsaga å Lysings och Göstrings härads samt Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds härads domsagor ävensom en i ämnet väckt motion.

Genom en den 9 mars 1923 dagtecknad proposition, nr 111, som av riksdagen hänvisats till statsutskottet samt av sistnämnda utskott överlämnats till behandling av sammansatt stats- och första lagutskott, här nedan kallat utskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels besluta, att Vifolka, Valkebo och Gullbergs härads domsaga skall från och med den 1 januari 1924 uppdelas å Lysings och Göstrings härads domsaga samt Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds härads domsaga sålunda, att Vifolka tingslag tillägges Lysings och Göstrings härads domsaga, som efter indelningsändringen skall benämnas Mjölby domsaga, samt Valkebo och Gullbergs tingslag tillägges Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds härads domsaga, som efter indelningsändringen skall kallas Linköpings domsaga,

dels ock fastställa avlöningsförmånerna i de sålunda utvidgade domsagorna sålunda:

i Mjölby domsaga

lön	kronor 4,500	
tjänstgöringspenningar.....	» 1,300	5,800,

i Linköpings domsaga

lön	kronor 4,500	
tjänstgöringspenningar.....	» 1,100	5,600.

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 6 saml. 2 avd. 6 häft. (Nr 7.) 1

I samband med denna proposition har utskottet till behandling förehaft en i anledning av propositionen inom andra kammaren väckt motion, nr 245, av herr *af Ekenstam*. Uti nämnda motion har hemställts, att ifrågavarande proposition måtte endast på det sättet bifallas, att Mjölby stad måtte från Vifolka härad föras över till Göstrings härad och således till Lysings och Göstrings domsaga, som hädanefter skulle benämnas Mjölby domsaga. För den händelse detta yrkande ej skulle bifallas, har motionären hemställt, att tiden för den nya ordningens trädande i kraft måtte bestämmas till den 1 januari 1925.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande proposition, tillåter sig utskottet att hänvisa till det i propositionen åberopade protokollsutdraget. I fråga om vad motionären till stöd för sina yrkanden anfört får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

Frågan om uppdelning av Vifolka, Valkebo och Gullbergs härads domsaga å de angränsande Lysings och Göstrings samt Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds härads domsagor har, såsom framgår av propositionen, tidigare varit föremål för övertägande. De skäl, som därvid anförts för den föreslagna omregleringen, hava i huvudsak biträts av de flesta nu hörda myndigheterna. Enligt utskottets mening äro även dessa skäl fullt övertygande. Samtliga de tre ifrågavarande domsagorna tillhöra med avseende å såväl yttinnehåll som folkmängd de minsta i riket. Det torde icke behöva befaras, att genom sammanslagningen arbetet i de båda nyreglerade domsagorna kommer att ökas i den omfattning, att desamma icke kunna på tillfredsställande sätt förvaltas. Genom uppdelningen erhålla sistberörda domsagor en i geografiskt hänseende avrundad och lämplig omfattning. Beträffande tingsställets läge och möjligheten att på ändamålsenligt sätt där bereda erforderliga lokaler synas några större olägenheter icke heller möta. Dessutom medför den föreslagna åtgärden för invånarna i den nuvarande Vifolkadomsagan den fördelen, att de erhålla tillgång till snabbare rättsskipning. Märkas bör även, att genom sammanslagningen inbesparas avlöningarna till en häradshövding samt en förste och en andre notarie.

Då den ifrågasatta åtgärden sålunda från såväl organisatorisk som ekonomisk synpunkt erbjuder obestridliga fördelar, anser sig utskottet — även med tillbörligt hänsynstagande till vissa tingslagsbors uttalade önskan om den nuvarande ordningens bibehållande — böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag om Vifolkadomsagans delning.

Utskottet kan sålunda icke förorda herr af Ekenstams hemställa om överförande till Lysingsdomsagan av Mjölby stad och bibehållande såsom självständig domsaga av Vifolkadomsagans återstående del. Motionären har själv påpekat, att sistnämnda domsaga skulle bliva alltför liten. Ej heller skulle ett bifall till detta förslag medföra någon besparing för statsverket. Däremot skulle uppdelningen av det ena tingslaget förmodligen förorsaka svårigheter och kostnader med hänsyn till arkiv m. m.

Ej heller kan utskottet tillstyrka herr af Ekenstams förslag om framflyttande av tiden för den nya ordningens ikraftträdande. De åtgärder, som äro nödvändiga för ändringens genomförande, synas icke vara av den omfattande art, att de icke kunna medhinnas före den i propositionen föreslagna tiden. Därest det visar sig, att den ombyggnad, varav Åkerbodomsagans nuvarande tinghus kan vara i behov, tager längre tid i anspråk, torde, såsom departementschefen anført, tingshusfrågan under byggnadstiden kunna ordnas provisoriskt. Ett förlängt anstånd med nyregleringens genomförande förorsakar även, att domarämbetet i Vifolkadomsagan under längre tid måste uppehållas av icke ordinarie innehavare.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till ifrågavarande proposition samt med avslag å herr af Ekenstams i ämnet väckta motion, måtte

dels besluta, att Vifolka, Valkebo och Gullbergs härads domsaga skall från och med den 1 januari 1924 uppdelas å Lysings och Göstrings härads domsaga samt Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds härads domsaga sålunda, att Vifolka tingslag tillägges Lysings och Göstrings härads domsaga, som efter indelningsändringen skall benämnas Mjölby domsaga, samt Valkebo och Gullbergs tingslag tillägges Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds härads domsaga, som efter indelningsändringen skall kallas Linköpings domsaga,

dels ock fastställa avlöningsförmånerna i de på angivet sätt utvidgade domsagorna sålunda:

i *Mjölby domsaga*

lön	kronor 4,500	
tjänstgöringspenningar	» 1,300	5,800,

i Linköpings domsaga

lön	kronor 4,500
tjänstgöringspenningar	» 1,100
	<u>5,600,</u>

Stockholm den 2 maj 1923.

På sammansatta stats- och första lagutskottets vägnar:

CARL EKMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:
 från första kammaren: herrar *Hederstierna* *, *C. G. Ekman*, *Nilsson* i Skottlandshus, *Jacob Larsson*, *Rogberg* och *Johansson* * i Hälsingborg;
 från andra kammaren: herrar *Jansson* i Falun, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Carlsson-Frosterud*, *af Ekenstam*, *Johansson* * i Brånalt och *Carlson* * i Mölndal.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer

dels av herr *af Ekenstam*, som med instämmande av herr *Rogberg* anförde:

»Av de kommuner, som tillhöra den nuvarande Vifolka, Valkebo och Gullbergs domsaga hava 15 stycken av domsagans 21 landskommuner på det bestämdaste protesterat mot domsagans sönderbrytande. Samma ståndpunkt hava på väl grundade skäl länsstyrelsen i Östergötland samt häradsrätterna ej blott i nyssberörda domsaga utan även i Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds domsaga samt domhavandena i dessa domsagor intagit. Då emellertid det önskemål, som sålunda framstälts, icke tyckes bliva förstätt, har jag för att i någon mån gagna ifrågasvarande ortsbefolkning endast att framföra dess sekundära önskan, att nämligen, om nu förstberörda domsaga oåterkalleligen måste sönderbrytas, åtminstone någon tids anstånd måtte lämnas, innan ett sådant beslut går i verkställighet. Man önskar att verkställighetsdagen måtte bestämmas till den 1 januari 1925 i stället för av Kungl. Maj:ts föreslagna

1 januari 1924. En sådan önskan motiveras med att det kräves någon tid för att med slitande av gamla band ordna för de nya förhållanden, som skola inträda. Denna önskan, som jämväl understödes av länsstyrelsen, synes mig så blygsam, att jag icke kan tänka mig, att riksdagen skulle vilja avslå densamma.

Jag hemställer alltså,

att riksdagen ville besluta, att med verkställigheten av Vifolka, Valkebo och Gullbergs härads domsagas delning på de båda angränsande Lysings och Göstrings samt Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds härads domsagor måtte anstå till den 1 januari 1925.»

dels ock av herr *Olsson* i Kullenbergstorp, som instämt i det slut, vartill herr af *Ekenstam* i sin reservation kommit.